

3. Закон України «Про основні засади державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності» від 5.04.2007 р. № 877-V // Відомості Верховної Ради України (ВВР). – 2007. – № 29. – Ст. 389.

4. Котирло О.О. Біржове право: [навчальний посібник] / О.О. Котирло. – К. : Видавництво «Центр учбової літератури», 2012. – 268 с.

5. Берлач А.І. Біржове право України: [навчальний посібник] / А.І. Берлач – К. : Університет «Україна», 2007. – 316 с.

ЛИПИНСЬКИЙ Д.Г.*

*Харківський національний технічний університет
сільського господарства імені Петра Василенка*

ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ЗЕМЕЛЬНИХ РЕСУРСІВ – ШЛЯХ ДО ПРОДОВОЛЬЧОЇ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ

Необхідність ефективного використання земельних ресурсів обумовлена тим, що вони забезпечують життєдіяльність населення країни та створюють сировину для переробної промисловості. Отже, земельні ресурси, а саме їх ефективне використання є основою для продовольчої безпеки країни.

В Україні біля 70 % орних земель – це чорноземи, визнані найбільш родючими у світі. Рациональне використання земельних ресурсів є на сьогодні актуальним, так як незалежність країни в сучасному світі в першу чергу визначається забезпеченістю її продовольством, яке можна досягти лише при сталому використанні земельних ресурсів. Продовольча безпека держави у стратегічному вимірі, в свою чергу, пов'язується зі збереженням земель із найбільш продуктивними та родючими ґрунтами. Ефективне використання земельної ділянки є похідним щодо її цільового призначення, адже лише оперуючи чітко встановленою метою експлуатації землі можна розробляти перелік конкретних методів її використання.

Нині землі сільськогосподарського призначення, від яких залежить продовольче забезпечення країни, характеризуються низькою віддачею. Причинами цього явища стало безгосподарне ставлення до землі. Крім того, зі сфери сільськогосподарського виробництва в результаті деградації, переходу землі під інші види використання виключались площі найбільш цінних земель, а натомість в сільськогосподарський оборот включались переважно землі низького продуктивного потенціалу [1]. Земельна реформа не надала відповіді на питання, що стосуються організації й управління використанням земельних ресурсів. Відсутність та недосконалість законодавчої бази та певних чітких вимог і критеріїв рационального використання землі, що регламентують діяльність землекористувачів, а також важкі умови перехідного періоду в економіці нашої держави зумовили негативні зміни за всіма якісними характеристиками сільськогосподарських угідь.

Нині існування, соціальне благополуччя і здоров'я народу України нерозривно пов'язані із землею. Земельні ресурси, на використанні яких формується близько 95 % обсягу продовольчого фонду та 2/3 фонду товарів споживання по праву вважаються первинним фактором виробництва, фундаментом економіки України. Частка земельних ресурсів у складі продуктивних сил держави становить понад 40 %. Земельний фонд України характеризується наявністю високого біопродуктивного потенціалу, в його структурі переважають землі з родючими ґрунтами, основна база землеробства країни розміщується на ґрунтах чорноземного типу. За експертними оцінками, при рациональній структурі землекористування і відповідному науковому та ресурсному забезпеченні, держава здатна виробляти продуктів харчування на 140-145 млн. чоловік [1]. В Україні зосереджена велика кількість сільськогосподарських угідь, які знаходяться у користуванні

* Науковий керівник – Васильєв А.П., д.е.н., професор

аграрних підприємств. В цілому Україна характеризується великою розораністю, відносно низькою питомою вагою природних кормових угідь, певною просторовою різницею структури земельних угідь. Найвищу питому вагу мають орні угіддя в степовій частині [2]. Оскільки переважна частина земельних ресурсів перебуває в інтенсивному сільськогосподарському обігу, то саме цей напрям землекористування, науково-технічний рівень землеробства визначає їх якісний стан і соціальну значущість. З оптимістичним та ефективним використанням земель сільськогосподарського призначення пов'язані плани економічного і соціального відродження села, можливість швидкої стабілізації економіки, поліпшення стану навколишнього природного середовища [3]. На сьогоднішній день цілком очевидним є те, що макроекономічні проблеми в усьому світі дуже гостро стосуються й України і лише обґрунтовані еколого-економічні перетворення в питаннях, пов'язаних з використанням землі, призведуть до подолання продовольчої кризи, що повисла над країною.

Активне проведення реформ в аграрному секторі, докорінна перебудова земельних та майнових відносин створили умови для розвитку приватного бізнесу та нарощування виробництва продукції. На недержавній основі нині виробляється практично вся аграрна продукція. У найближчі роки важливо прискорити розвиток цукрової, спиртової, масложирової, плодоовочеконсервної, м'ясної, молочної та інших підгалузей – з тим, щоб повністю забезпечити потреби населення відповідно до науково обґрунтованих норм і створити необхідні резерви продовольства для експорту до зарубіжних країн [2]. Велика розораність земель потребує не лише великої кількості техніки, матеріальних та людських ресурсів для обробки ґрунтів та догляду за посівами, але і знижує можливості загального підвищення продуктивності ріллі екологічно безпечними засобами. В останні роки особливо гостро відбувається стійка тенденція до погіршення якісного та екологічного стану сільськогосподарських угідь. В умовах екологічної кризи і відсутності необхідних матеріально-технічних засобів знизилася загальна культура землеробства, застосовуються ґрунторуйнівні типи систем землеробства і технології, і тому сільськогосподарське використання земель набуває виснажливого характеру. Такі несприятливі процеси в майбутньому можуть стати загрозою національній безпеці України в частині забезпечення її мешканців продуктами харчування [4, 6].

Досвід країн ЄС засвідчує, що приватна власність на землю, подальші операції з нею є звичайними обставинами життя сільського населення з усіма пріоритетами державної підтримки їх як виробників, так і власників. Саме забезпечення продовольчої безпеки держави та створення умов для розвитку села через його духовність, культуру і мораль має і на сьогодні бути критерієм формування моделей подальшого розвитку сільського господарства уже в умовах приватної власності на землю [5]. Результати наукових досліджень показують, що для удосконалення земельних відносин і підвищення ефективності використання сільськогосподарських земель з метою забезпечення продовольчої безпеки країни необхідно:

- продовжити формування законодавчої та нормативної бази з питань аграрного землекористування і запровадження ринку сільськогосподарських земель;
- опрацювати механізм включення в економічний оборот вартості землі як капіталу нарівні з іншими засобами виробництва;
- провести землеустрій і землевпорядкування сільських територій новостворених сільськогосподарських підприємств відповідно до вимог концепції сталого розвитку та застосування контурно-меліоративної організації території;
- удосконалити методіку нормативної грошової оцінки земель;
- запровадити автоматизовану систему обліку платників земельного податку та плати за землю;
- удосконалити порядок і систему ведення земельного кадастру й моніторингу земель та забезпечити землевласників і землекористувачів інформацією про якість ґрунтів;
- розробити цільову програму відтворення родючості ґрунтів та її послідовну реалізацію;
- посилити контрольно-стимулюючу функцію держави щодо раціонального використання та охорони земель сільськогосподарського призначення [2, 4].

Зазначені заходи щодо підвищення ефективності використання сільськогосподарських земель повинні бути проведені з боку держави та отримати позитивну оцінку серед користувачів і власників земельних ділянок.

Література.

1. Паньків З.П. Земельні ресурси: [Навчальний посібник] / З.П. Паньків. – Видавничий центр ЛНУ імені Івана Франка, 2008. – 272 с.
2. Попадюк О.М. Ефективність використання земель сільськогосподарського призначення в аграрних підприємствах / О.М. Попадюк // Економіка АПК – 2010 – № 8 – С. 135-140.
3. Саприкіна О.М. Аналіз ефективності використання земельних ресурсів у сільськогосподарських підприємствах регіону / О.М. Саприкіна // Вісник НТУ «ХПІ». – 2014. – № 46 (1089). – С. 127-136.
4. Третяк А.М. Управління земельними ресурсами: [Навчальний посібник] / А.М. Третяк, О.С. Дорош – К. : ТОВ «ЦЗРУ», 2006. – 462 с.
5. Шарий Г. Державне управління землями сільськогосподарського призначення: що заважає високоефективно використовувати та надійно охороняти їх? / Г. Шарий // Землепорядний вісник – 2010 – № 5 – С. 12-19.
6. Шпичак О.М. Реальна оцінка економічного стану АПК України як необхідна передумова виходу його з кризи / О.М. Шпичак // Економіка АПК – 2007. – № 5. – С. 24-28.

ЛЯХ Б.М.*

*Харківський національний технічний університет
сільського господарства імені Петра Василенка*

ПОДАТКОВИЙ КОНТРОЛЬ ЯК СКЛАДОВА ДЕРЖАВНОГО КОНТРОЛЮ

Контроль як функція управління в податковій сфері заснований на загальних принципах системи державного контролю. Податковий контроль може розглядатися як функція або як елемент державного управління економікою та як особлива діяльність із виконання податкового законодавства. Ці підходи до податкового контролю перебувають у нерозривній єдності, безперервному розвитку й удосконаленні. Слід зазначити, що форми податкового контролю визначаються згідно з вимогами податкової політики держави. Крім того, контролюється правильність і своєчасність реєстрації платників, розрахунку і сплати податків підприємствами та населенням.

Під податковим контролем варто розуміти багатоаспектну міжгалузеву систему спостереження державних контролюючих органів за фінансово-господарською діяльністю платників податків з метою об'єктивного забезпечення заданого рівня формування бюджету і встановлення її відповідно вимогам чинного законодавства.

Контрольна діяльність податкових органів спрямована на досягнення низки цілей, серед яких важливо виокремити такі:

- забезпечення додержання податкового законодавства суб'єктами» що реалізують податковий обов'язок або забезпечують його реалізацію;
- попередження правопорушень у податковій сфері;
- виявлення порушень та застосування до винних осіб відповідних заходів юридичної відповідальності.

Слід звернути увагу на те, що податковий контроль повинен здійснюватися професійно підготовленим персоналом органів фіскальної служби, базуватися на нормативно затвердженому понятійному апараті, а також узаконених видах, формах і методах.

На мою думку, подальший розвиток фіскальної служби неможливий без розроблення комплексної системи оцінювання ефективності податкового контролю, що дозволить визначати дієвість елементів податкового контролю, сприятиме прозорості податкових відносин.

* Науковий керівник – Рижикова Н.І., к.е.н., доцент